

Η επίδραση των εκπαιδευτικών συστημάτων στις διαφορές που παρατηρούνται στα μαθησιακά επιτεύγματα μαθητών με διαφορετικό υπόβαθρο καθώς και στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, με αναφορά στην Κύπρο

Λεωνίδας Κυριακίδης, Μαρία Ηλιοφώτου και Εύη Χαραλάμπους

Οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες στην εκπαίδευση είναι ένα σημαντικό ζήτημα τόσο για τους ερευνητές όσο και για τους υπεύθυνους χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς η επίδοση των μαθητών βρέθηκε να σχετίζεται με το κοινωνικοοικονομικό τους επίπεδο (ΚΟΕ). Συνεπώς, η έρευνα για την εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα επιχειρεί να διερευνήσει όχι μόνο παράγοντες που σχετίζονται με τα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών (δηλαδή, τη διάσταση της ποιότητας), αλλά και κατά πόσο σχολεία που είναι αποτελεσματικά μπορούν να μειώσουν τις αρχικές διαφορές που παρατηρούνται στις επιδόσεις των μαθητών, οι οποίες μπορούν να αποδοθούν στο υπόβαθρο των μαθητών που δεν μπορεί να αλλάξει (διάσταση της ισότητας). Η παρούσα έρευνα στοχεύει στο να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ αυτών των δύο διαστάσεων αποτελεσματικότητας σε επίπεδο σχολείου και χώρας (εκπαιδευτικού συστήματος). Για την επίτευξη αυτού του στόχου, διεξήχθησαν δευτερογενείς αναλύσεις δεδομένων του Διεθνούς Προγράμματος Αξιολόγησης των Μαθητών (PISA) 2015 και 2018. Συγκεκριμένα, διερευνήθηκε αρχικά αν οι μεταβλητές που σχετίζονται με την οικονομική ευημερία (όπως το ΚΟΕ, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα) μπορούν να εξηγήσουν τις διαφορές στα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών. Στη συνέχεια, διερευνήθηκε κατά πόσο τα εκπαιδευτικά συστήματα που φαίνονται αποτελεσματικά σε σχέση με τη διάσταση της ποιότητας είναι επίσης αποτελεσματικά και σε σχέση με τη διάσταση της ισότητας. Έπειτα, εξετάστηκε εάν η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των χωρών σε σχέση με τη μία διάσταση μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση της άλλης διάστασης αποτελεσματικότητας. Τέλος, εξετάστηκε η σχέση μεταξύ των δύο διαστάσεων της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας σε σχολικό επίπεδο στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν έχει σημαντική επίδραση στις επιδόσεις των μαθητών στα τρία γνωστικά αντικείμενα (Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες και Γλώσσα). Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δείχνουν, επίσης, μια ισχυρή σχέση μεταξύ ποιότητας και ισότητας τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και σε επίπεδο σχολείου. Οι αναλύσεις μεταξύ των χωρών έδειξαν ότι το μαθησιακό χάσμα στα τρία γνωστικά αντικείμενα λόγω του ΚΟΕ, τείνει να είναι μικρότερο σε χώρες και σχολεία που επιτυγχάνουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Φαίνεται, επίσης, ότι η πλειοψηφία των χωρών που μπορούν να θεωρηθούν ως οι πιο αποτελεσματικές όσον αφορά τη διάσταση της ποιότητας είναι ανάμεσα στις πιο αποτελεσματικές όσον αφορά τη διάσταση της ισότητας. Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δύο διαστάσεων αποτελεσματικότητας στο επίπεδο του σχολείου στην Κύπρο, η πλειοψηφία των σχολείων που μπορούν να θεωρηθούν ως τα πιο αποτελεσματικά ως προς τη διάσταση της ποιότητας, βρέθηκαν να είναι μεταξύ των πιο αποτελεσματικών και ως προς τη διάσταση της ισότητας. Τέλος, παρουσιάζονται εισηγήσεις για εφαρμογή των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας στην προώθηση τόσο της ποιότητας όσο και της ισότητας στην εκπαίδευση.